

חנוכה וסוכות

נקודות דמיון

1. שניהם החגים היחידים שהם שמונה ימים – אף שסוכות בעצם שבעה ימים, יחד עם שמיני עצרת הוא שמונה ימים.
2. החגים היחידים שאומרים הלל שלם יותר מיום אחד (שמונה ימים).
3. גם מצות סוכה וגם הדלקת נר חנוכה מקיימים מחוץ לבית.
4. שניהם פסולים למעלה מעשרים אמה.
5. עשרה טפחים – גובה מינימלי של דופן סוכה; לכתחילה גובה החנוכיה תוך עשרה טפחים.
6. במשנה ביכורים (פרק ג) כתוב שלמעשה, זמן הבאת הביכורים הוא מחג הסוכות עד חנוכה.
7. דעת בית שמאי שפוחת והולך בנר חנוכה – כנגד פרי החג של סוכות.
8. בשמיני עצרת מקריבים פר אחד (כנגד ישראל, לעומת ע' פרים כנגד שבעים האומות של חג הסוכות). ולפי בית שמאי ביום האחרון של חנוכה מדליקים נר אחד כנגד עם ישראל. ויש שהוסיפו שהעיקר והשיא של סוכות הוא שמיני עצרת, וכן ביום האחרון של חנוכה, שנקרא זאת חנוכה.
9. שלמה המלך עשה עשר מנורות של שבעה קנים כנגד שבעים האומות, וגם ע' פרי החג (שהוא חג אוניברסלי) כנגד שבעים האומות.
10. היוונים רצו לבטל את חג הסוכות (בנוסף על מצות קידוש החודש, מילה ושבט) וכנגד זה זכו ישראל בשמונת ימי חנוכה (אליהו זוטא, שו"ע או"ח תרע סק"א, מובא גם באגרת תימן של הרמב"ם).
11. בשניהם ההידור תופס מקום בולט – מהדרין מן המהדרין, פרי עץ הדר.
12. בספר החשמונאים (ב,י, ט,י) כתוב שחגגו באותה שנה חג הסוכות בחנוכה, וגם לקחו באותה שנה כפות תמרים ושרו שיר, שבח והודיה לה', וכן כתוב שם (ט,כד) שבני אותו הדור היו קורין לחנוכה "חג הסוכות של חודש כסלו". ובגלל זה קבעו החשמונאים חלק מהמנהגים של חנוכה על פי סוכות.
13. בנבואת חגי (ב,א, ב,ו ולפי פירוש רש"י שם) כתוב שמאתיים שנה לפני נס חנוכה הוא התנבא על נס חנוכה, וכתוב שם שנבואה זו היתה ביום כ"א לחודש השביעי, כלומר בחג הסוכות (בהושענא רבה).

א בְּשִׁבְעֵי בְּעֶשְׂרִים וְאַחַד לַחֲדָשׁ הָיָה דָּבָר יְהוָה בְּיַד חֲגִי הַנְּבִיא לֵאמֹר בְּ אֲמַר נָא אֶל זְרַבְבָּל בֶּן שִׁלְתִּיאֵל פָּחַת יְהוּדָה וְאֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הַפְּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶל שְׂאֲרִית הָעָם לֵאמֹר גְּמִי בְכֶם הַנְּשָׂאֵר אֲשֶׁר רָאָה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה בְּכַבּוּדוֹ הָרָאשׁוֹן; וּמָה אַתֶּם רְאִים אֶתוֹ עֲתָה הֲלוֹא כְּמָהוּ כְּאִין בְּעֵינֵיכֶם דְּוַעֲתָה חֲזַק זְרַבְבָּל נְאֻם יְהוָה וְחֲזַק

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הִפְהִין הַגְּדוֹל וַחֲזַק כָּל עַם הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה וַעֲשׂוּ: כִּי אֲנִי אֲתָכֶם
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הֵאֵת הַדְּבָר אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֲתָכֶם בְּצִאְתְּכֶם מִמִּצְרַיִם וְרוּחִי עִמָּדְתָּ
בְּתוֹכְכֶם אֶל תִּירְאוּ. { ס }

ו כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אֶחַת מְעַט הִיא; וְאֲנִי מְרַעֵשׂ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ
וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַחֲרֻבָּה זֶה וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֲמֻדַת כָּל הַגּוֹיִם; וּמִלֵּאתִי אֶת
הַבַּיִת הַזֶּה כְּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ח לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת ט גְּדוֹל
יְהִי כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת; וּבְמָקוֹם הַזֶּה אֲתֵן
שְׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת. { פ }

14. בסוף פרשת המועדים (ויקרא כג) כתוב שאחרון החגים הוא סוכות וכתוב
שם "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל" ומיד אחר כך מופיע "ויקחו
אליך שמן זית זך". וכתוב ספר הרוקח שזה רומז לנר חנוכה.

15. ג' רגלים דאורייתא הם כנגד ג' חגים דרבנן: פורים כנגד שבועות (תורה
שבעל פה כנגד תורה שבכתב, קיימו וקבלו - קיימו מה שקבלו כבר), חנוכה
כנגד סוכות, תשעה באב לעתיד לבא כנגד פסח.

16. יש שכתבו שגמר החתימה של הימים הנוראים הוא בהושענא רבא, ויש
שכתבו שהוא נמשך עד חנוכה. רמז לכך, "סלח נא לעוון העם הזה כגודל
חסדך וכאשר נשאתה וכו'", ר"ת חנוכה.

17. סוכות הוא זמן של השראת השכינה, וגם בחנוכה יש השראת השכינה, וכמו
שרמזו (חנו-כה) שריא כ"ה.

18. "ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית" (בראשית לג יז) בזוהר כתוב שג' רגלים
כנגד שלשת האבות, וסוכות כנגד יעקב. ובשם הקדמונים מובא "ויבן לו
בית", רמז ל"ו נרות חנוכה שמדליקים על פתח הבית במשך ימי חנוכה.

19. כאמור, חג הסוכות כנגד יעקב אבינו. יעקב נפטר ביום הראשון של סוכות.
וכתב בני יששכר ששבעים ימי האבל של יעקב אבינו מסתיימים בכ"ה כסלו.

20. שבעים יום (כנגד ע' האומות) אחרי החג האוניברסלי סוכות – כ"ה כסלו חג
שמסמל את ההפרדה של כלל ישראל מהאומות ומתרבות העולם החיצוני
(חנוכה הוא חג לא אוניברסלי, שמיוחד רק לעם ישראל). (זה המסר של שמן
שתמיד צף למעלה ולא יכול להתערבב עם המים של שאר האומות). הרעיון
הוא שאנו זקוקים לשני המסרים גם יחד: להיות אור לגוים (אחריות
לאנושות כולה ודאגה לכל יושבי תבל – אוניברסליות) ולא לשכוח שאנחנו
עם לבדד ישכון. (השבטים זבולון [ששט בכל העולם] ואשר [ששומר על
הגבול של ארץ ישראל] מסמלים את שני העניינים הללו).

21. יעקב יצק שמן על האבן ששם מראשותיו. וכתוב בפרקי דרבי אליעזר, שפך
שמן זה ירד לו מן השמים. וכתוב בספר ים התלמוד שזה אותו פך השמן

שמצאו החשמונאים ונעשה בו נס חנוכה. על פי זה תירץ את קושיית הב"י שגם ביום הראשון היה נס.

22. "ויותר יעקב לבדו" שחזר על פכים קטנים רומז לנס חנוכה (ספר מגלה עמוקות). עוד כתב שם שהמלה לבדו רומז לבית הבד של תעשיית השמן.

23. יש אומרים שהקנבוס של עטיפת האתרוג הוא קדוש. ולכן יש שנהגו להשתמש בו לעשיית הפתילות של נר חנוכה. יש גם שנהגו לתלות פך של שמן בתוך הסוכה ולהשתמש בו להדלקת נרות חנוכה (ספר מועד לכל חי לר' חיים פלאג'י).